ex debito pastoralis officij habere ppara/
tionem animi ad defensionem veritatis ca/
tholice/etiam vsqz ad mortem/spectat etiã
cognoscere cũ Greg. q vtilius scandalum
nasci pmittitur qz veritas deseratur. ¶ Po
stulemus tandem tc.

¶ Tantundem de hac oratione repertum
fuit Lugduni in monasterio celestinorum
de manu ipius dñi Jo. de gerson ꝓscriptũ

Sermo factus in lo

co sessionis cõcilij generalis constanti. p⁹
nouũ recessum pape Jo. xxiij. eodem con/
cilio Anno dñi Mcccc xv. vigilia domini
ceramispalmarum.

HAbulate dum lucem habetis
vt non tenebre vos comphen/
dant/ Jubet hoc christus/ pres
ortodoxi/ patres non in tabulis
ereis vt olim apud romanos sed in libro vi
te conscripti. Jubet inqz xps originaliter.
Jo. xij. et recitatur i euãgelio sabbati psen/
tis/ vos obedientes audite/ ambulate non
passibus corpis. sed gressibymentis. ambu
late de virtute in virtutẽ/ dum lucẽ habetis/
et qualem lucẽ Respõdeat lux vera cui⁹ ꝶ
verbũ est qui sequitur me nõ. a. in. te. sz. h.
llvi ¶ Assis inuocatus dñe Jesu pclarissi
me sol iusticie dissice terrene nebulas z põ
dera molis atqz tuo splendore mica/ absqz
te enim pcipiti mersa pfundo mens hebet/
et xpia luce relicta tendit in externas ire te
nebras. Hoc ne fiat tu mediatrix/ tu aduo
cata et exoratrix nra suppliciter adesida es
virgo gloriosissima que tui nois interptaz
tione tam illuminata qz illuminatrix dice/
ris Et q lũine prorsus lumie gratie/ q sic il
luminata es vt dicaris in apoc. Mulier a
micta sole hoc tu nobis lumẽ vt infundas
de plenitudine tua. suppliciter imploram⁹
salutates z dicẽtes. Aue tc. ¶ Ambulate dũ
lucẽ habetis vt nõ tenebre vos cõprehen/
dant. Lux ista est iam dixi z repeto/ lux ista
est pres celeberrimi/ deus/ qui glorificatur
in cõcilio sctõr dicẽte ps. Magnus z terri
bilis sup omnes qui in circuitu eius sunt/
cuius hanc tenemus infallibilem pmissio
nem Math. xviij. Ubi duo vel tres ꝯgre/
gat fuerint in noie meo/ ibi in medio eorũ
sum/ sicut vidit ps. Dũ cecinit in concili/
iustor et in cõgregatione magna opa dñi/
Et magna plãe imo ingentia iam vidim⁹
in hoc cõcilio iustor dei opa spontaneam
et vix sperataz cessionis viam/ porro cum p/
pter semetipm z vt glorificet fecerit oiade/
us. quo pacto credendus est pclariori cele
britate glorificari qz in cõcilio iustor q ve
ra laus est in ecclesia sanctor ¶ Tres vos
esse cõuenit orthodoxi z deo amabiles pa/
tres ac dñi vt cõcilii sitis sanctor z iusto/
rũ qs posuit de⁹ in mũdo qsi ya totidẽ lũi/
naria/ vos inqt estis lux mundi/ siquidem
in hoc constituti estis alios purgare illũi/
nare atqz pficere nũc maxime cum factus ẽ
cõuentus iste sacrosctũs/ dum adunatus ẽ
cetus dum cõgregata est eccia/ vt de Da/
chabeis scribit qtũs orarent z peterent mi
sericordiã a deo Et vt opitulante eo decer
neretur qd facto opus esset. ¶ Exultat ani
mus pfecto leuans in circuitu oculos et vi
dens omnes istos q cõgregati sunt tibi ꝶ ẽ
ad vtilitatem tuam o ppl'e xpiane/ congau
det admirãs spũs meus. et in hãc erũpit ec
clesia dici cãtus vocem Ciues apl'or z do/
mestici dei. aduenerunt hodie portãtes fa/
cem z illuminãtes patriam. dare pacẽ gen
tibus z liberare ppl'm dñi. qualiter libera/
re? exhortando clamando qz. ambulate dũ
lucem habetis vt nõ tenebre vos comphẽ/
dant cuius delicie sunt esse cũ filijs hoiz. ip
se tẽbre disionũ scismatũqz tẽbre tot errorũ
et heresum. tenebre demũ horride tot vicio
rum p ecclasticũ corpus vasto quodaz tur
bine miserabiliter exundantiũ ¶ Ambu/
late igitur dum lucem habetis vt nõ hevos
tenebre comphendant/ lucem itaqz habe/
tis patres luminosissimi xpm q vere ẽ in lo
co isto vel emanuel q interptat nobiscũ de
us cuius hec est certissima pmissio ¶ Ecce
ego vobiscum sum oiby dieby vsqz ad con/
summatiõem scl'i. Deus iste est q glorifica
tur in cõcilio sctõr magnus et terribilis su
per omnes q in circuitu eius sunt/ z bene i
circuitu tuo dñe res omnes esse dicũt quez
tu velut spera intelligibil'cui⁹ centrũ vbi/
qz est. circũferẽtia nusqz. tu vbiqz es extra ñ
exclusus. intra nõ cõclusus. supra nõ elat⁹
infra nõ pstratus. iõ magn⁹ valde. terribil'
gloriosus z superaltatus in secula ¶ Ecce
patres ortodoxe qz ad hoc ipm vt glorifi/
cetur deus z illustret eccia/ nũc celeberrima
pisien. vniuersitas cultrix z amatrix eorũ
oim q xpiane religionis pietatem q sanam
doctrinã respiciũt ipa ad exẽplar xpianissi
mi regis frãcor pkis sui dignãtissimi legat
onẽ mittit qrens primo ea que pacis sun

Deniq; secūdo q̄ fidei sunt. Deniq; tertio q̄ virtutis et ecclesiastice sūt libertatis/ qm̄ ad hec tria p̄ncipaliter synodus hec sacra tendit. ¶ Insiit hesterno vespe p ambasiatores ⁊ nūcios suos hic p̄sētes q̄tenus hoc matutino tempore/essem habiturus orationē noīe suo/p veritatis elucidatōne circa ea q̄ p hoc sacrū ꝯciliū agēda vident occurrere/ Nullus opinor mirabit si ad hāc iussionē ego fragilitatis mee ꝯscius ⁊ temporis artatiōe p̄ssus expaui Nihilominus ī deo cuius glorificatio querit fisus/ ⁊ de studio p̄terito sup hac veritatis inquisitiōe memor regis p̄terea ⁊ ecclesie regni sui voluntate p instructiōes cognita. Iussioni deniq; matris inclitissime/cuius legē dimittere neq̄ monitus a sapiente/ego tanq̄ obediētie filius parere desiderans conatus sum aggredi cū hūili dicendo; oīm ad hoc sanctorū concilium submissione vt iure suo dirigat omnia vel acceptet vel corrigat. ¶ Et ī primis quaten⁹ habeat ordo dicendo; lucidus ⁊ breuis/qr vel est qd̄ tex̄it ordine longuz/ꝯuertam⁹ interim dilato themate oculos nostre ꝯsiderationis ad hoc qd̄ dictū ē deū esse q̄ glorificat in cōcilio sanctoꝝ qui magn⁹ est ⁊ t.ſ.o.q.i.cir.e.sunt. Defigam⁹ in hoc psalmate verbo mētis intuitū ne p multa vagemur/fallor si nō ibi videbim⁹ hui⁹ sacro sancte synodi cām quadruplicē efficientē/videlicet formalē finalē ⁊ materialem ⁊c ¶ Vult aliq̄s cognoscere cām efficientē plane illa est. Deus magn⁹ ⁊ terribilis/cui⁹ instinctu miseratōne afflatu ⁊ attractu collecta est nūc ecclesia sicut eleuat⁹ spū p̄decinit psalmista. Deū esse qui dispsiones israelis ꝯgregabit/qui ꝯgregat electos suos a q̄tuor ventis/a solis ortu ⁊ occasu/ ab aquilone ⁊ mari. ⁊ mīmō qui cepit orand⁹ est vt ipe pficiat/ leua ī circuitu tuo o sacer cet⁹/oculos tuos ⁊ vide/omnes isti ꝯgregati sūt venerūt tibi Quidni ꝯtingat tibi qd̄ idem ꝓpha loquit ysaias. Tunc videbis ⁊ afflues ⁊ mirabit ⁊ dilatabitur cor tuū. Et si dilatet/nūquid nō implebit illō spū suo deus. ¶ Porro cā formalis est hec ipa collectio seu ꝯnexio ꝯciliū sanctoꝝ/vel spūsancto formāte ⁊ exemplāte. qui ē nex⁹ ⁊ vinculū ꝯpaginans in vnū diuersa membra sanctoꝝ/sic agnoscit ecclia petens p se ipa vt spūsancto ꝯgregata hostili nullatenus incursione turbet. ¶ Querit aliq̄s p̄terea finalē hui⁹ sacre ꝯuētus cām/sane illa est vt glorificet deus magn⁹ ⁊ terribilis/in xta vocē apli dicentis oīa in gloriā dei facite. hec itaq̄ recta hec efficax semita ad oīm que voluerim⁹ adeptionē/si primo quesierim⁹ gloriā suā/dedit hoc intelligi dum ait Primū querite regnū dei ⁊ iusticiā eius/ ⁊ hec omnia adicient vobis ¶ Omnes postremo q̄ in circuitu dei sunt/ accipiunt veluti p cā materiali ⁊ de se informi. Nam sīē hoīb⁹ p scismata peccantib⁹/ꝯsequēs ē vniuersa sub deo qd̄āmō deformari/qm̄ hō finis est oīm/dicentib⁹ platone et aristotele necesse est aūt fm exigentiā finis oīa moderari/sic ex aduerso veniūt oīa p hoc sanctorū cōciliū dño efficiēte formāte ⁊ finiēte reformāda. Ita enī de p̄cioso sanguīe xp̄i canit ecclia/terra pont⁹ astra mūd⁹ quo lauātur flumīe ¶ Quo circa videre fas est deinceps/quo titulo relucet in cā efficiēte ac residet in frustrabilis auctoritas/q̄ cā est de⁹ magn⁹ ⁊ terribilis ex quo oīa in mensura: Relucet in cā formali exēplaris vnitas/vt sint oēs vnū/sicut estis nūc in ꝯcilio sāctorū/ ⁊ hoc in deo p quē oīa in numero. Relucet in cā finali spūalis vtilitas/qr vt glorificet de⁹ in quo oīa in pondere. ¶ Demuz ꝯcludit in cā materiali generalis viuendorum reformādorūq̄ vniuersitas/oīm scilicet que in circuitu dei sunt/quaten⁹ oīa reforment in nūero pondere ⁊ mēsura. Concedente deo. Ex quo oīa/hinc modus vnitas ⁊ mēsura. Per quē oīa/ hinc spēs veritas ⁊ uumer⁹. In quo oīa/hinc ordo bonitas ⁊ pond⁹/quo pondere refluūt oīa ī cām que dedit esse. Cetex̄ prima triplicitas appropriat p̄ri/scōa filio/ tertia spirituī sāctobene habet/iacta sunt fundamēta solidita te quadrāgula/supedificare possumus tetras pytagoricū/hoc est quadruplicē constructionū p̄ietē vel structurā/ ⁊ dicere prima ꝯstructione ¶ Deus magn⁹ ⁊ terribilis sic glorificat in hoc cōcilio sanctorū/ q̄ eidē sufficientē p̄bet ⁊ infallibilē auctoritatem vt cā efficiens/ quo ad primū fundamentū. ¶ Rursus p scōa ꝯstructōe De⁹ magn⁹ ⁊ terribilis trahit ⁊ allicit oēs in cōmune xp̄ianos/ad vnī⁹ veri capitis vnitatem/tāq̄ cā formās ⁊ exemplās/quo ad secundū fundamētū primū in reformatione ¶ Ampli⁹ pro tertia ꝯstructōe Deus magnus ⁊ terribilis sic glorificari vult in h̄ cōcilio sanctoꝝ q̄ oīa p̄cipue fiāt ad honorē ⁊ ꝯseruatōnez sue legis ac fidei sine qua ei

Sermo eiusdem

placere nemo potest/quo ad tertiuz fundamentũ/scõm in reformatõe. Demũ p quarta ꝯclusione Deus magn⁹ ⁊ terribilis/patus est reb⁹ omnib⁹/maxime hominib⁹ cõcedere p hoc conciliũ sanctoꝝ/quãdam reformationis pulcritudinẽ/glorificationez ordinẽ ⁊ decorem cum ꝓuisionib⁹ idoneis aduersus eos qui nõ in rectitudine morũ/sed in circuitu pgunt vicioꝝ/⁊ hoc p quarta ꝯstructione sup vltimũ fundamentũ qõ est tertiũ in reformatione. ¶ Poterat hic ordo teneri sub his terminis/sed aliã pgredi viam suaserũt verba thematis/q̃ in methaphora lucis fundata sunt Reuertamur igitur ⁊ ponamus lucẽ diuini p̃cepti/quia preceptũ dñi lucidũ illuminãs oculos Lucernam insup diem legis sicut petrus loq̃tur vt iubente deo posita sup candelabruz luceat omnib⁹ que in domo sunt/ que domus est eccl'ia vel hoc sacrũ conciliuz vice sua. Diffundat⁊ spargat ꝯsequẽter lux ipa veritas euangelica .xij. consideratões quasi totidem effulgentissimos radios veritatum pticularium/splendidos ⁊ coruscantes ¶ Ponamus in primis imo iam positam digito sicut aiunt demõstremus lucez apostolici symboli/quo dicitur credo in spiritum sanctũ ⁊ viuificantẽ quid viuificantẽ Certam vnam sanctam catholicam ⁊ apostolicam ecclesiam vnã propter colligationem ad vnum caput primariũ xpm/⁊ vicarium summũ pontificem sanctam propter sanctorũ ꝯmunionẽ ⁊ remissionẽ peccatorum vt infra subditur/ catholicam hoc est vl'em/quoniã ab eius obligatione nullus viator ĩmunis est apostolicam/ quoniã in apostolorũ ⁊ prophetarũ p quos spũssanctus locutus est doctrinis fundata est ⁊ similiũ filioꝝ successione duratura. ¶ Ert⁹ sum q̃ nullus qui vel haberi vel dici vult xpianus caligare se dicet ad banc lucem.

¶ Supaddamus lucẽ alteram apostolici verbi conformẽ huic luci. Solliciti seruare vnitatem spũs/in vincula pacis/vnum corp⁹ ⁊ vnus spũs/sicut vocati estis i vna spe vocatõnis vestre/vnus dñs/vna fides vnũ baptisma/vnus deus ⁊ pater oĩm qui sup omnes/per omnia ⁊ in omnib⁹ nobis. Sequit ⁊ ipe dedit quosdã quidẽ apl'os/quosdã aũt pphas/alios vero euãgelistas/alios aũt pastores ⁊ doctores ad ꝯsũmatõuẽ sanctoꝝ in opus misterij/in edificatõez corpis xpi/donec occurram⁹ omnes in vnitatem fidei agnitionis filij dei/ in virũ pfectum/in mẽsuram etatis plenitudinis xpi Sequit veritatẽ aũt facientes in caritate crescam⁹ in illo p omnia qui est caput xps ex quo totũ corpus ꝯpactũ ⁊ ꝯnexũ p omnem iuncturã submiistrationis fm opationem in mẽsurã vniuscuiusq̃ mẽbri augũtum corpis facit in edificatõez sui in caritate. hec aplus ad Eph .iiij. ⁊ in hanc sniaz multa ad Colosseñ .i. et .ij. et .i. Cor .xij. et ad Ro .xij. posita sunt. Hec aũt ꝯpatio veri corpis ad mysticũ multũ lũis affert in q̃ sitoriby veritatis/ncdũ apud phos sic aristotelẽ ⁊ plutarcũ/ sed apud theolo .paulũ p̃cipue. ¶ Diffundunt vero sicut premisimus .xij. ꝯsideratões ex hoc simboli ⁊ apl'i doctrinali luce q̃si totidem radij veritatis splendidissimi ¶ Ecclesiastica vnitas ad vnũ caput xpm fit ⁊ agglutinat p amorosũ spũssancti vinculũ mediantib⁹ diuinis carismatib⁹/tanq̃ qualitatiuis dispositionib⁹/reddentib⁹ in corpore mystico cõplexionalẽ armoniã viuificam ⁊ decentem ad opera vite/spũaliter sufficienter exercenda. ¶ Ecclesiastica vnitas ad vnũ caput secũdarium qõ dicit summus pontifex xpi vicarius secundior est multiplicior/cupiosior ⁊ maior q̃z fuerit ꝯgregatio synagoge et q̃z sit ꝯgregatio ciuilis sub vno rectore rege vel impatore ¶ Ecclesia habet potestatem seu facultatẽ/ ex viuifico germine sibi insito p spiritũ sanctũ/ q̃ seipam potest cõtinuare in integritate ⁊ vnitate mẽbrorum suoꝝ/tam essentialiũ seu formaliũ q̃z materialiũ atq̃ fluentiũ. ¶ Ecclesia hz spõsum indefectibilẽ xpm/sic q̃ lege stante nec christus potest ipi sponse sue ecclesie dare libellum repudij/nec ecõuerso ¶ Ecclesia nõ ita ligatur matrimoniali vinculo ad vicarium indefectibile sponsi sui quin mutuo se possint absoluere et dare libellum repudij. ¶ Ecclesia vel generale cõciliũ eã repñtãs est regula a spũsancto directa tradicta a xpo vt quilibet cuiuscũq̃ status etiã papalis existat eam audire ac eidem obedire teneatur. Alioquin habendus est vt ethnicus ⁊ publicanus. Patet ex immutabili lege diuina Math .xviij. promulgata Concilium generale sic describi potest. Concilium generale est aggregatio legitima auctoritate facta ad aliquẽ locum/ ex oĩmi statu hierarchico totius ecclesie catholice nulla fideli psona que audiri requirat exclusa

ad salubriter tractandū ⁊ ordinandum ea que debitū regimē eiusdem ecclesie in fide et moribus respiciunt. ¶ Ecclesia vel generale ꝛciliū dū dictat aliq̄ regimē ecclesie ꝛcernentia/papa ñ sic ē supra iura etiā positiua/q̄ possit p libito dissoluere talia dictata p ecclesiā/eo modo ⁊ intentione quibus dictata ꝛclusaq̄ sunt. ¶ Ecclesia vel generale conciliū q̄uis non possit tollere plenitudinē potestatis papalis a xpo supnaturaliter ⁊ misericorditer collate/pōt tamen vsum eius limitare sub certis regulis ac legib⁹/in edificationē ecclesie/ꝓpter quaz papalis auctoritas ⁊ alterius hominis collata est. Et in hoc est totius ecclesiastice reformationis stabile fundamentū. ¶ Ecclesia vel generale conciliū potuit et pōt congregari sine expresso consensu vel mādato pape etiam rite electi/⁊ viuentis in multis casib⁹. Unus inter ceteros est/ q̄ accusat⁹ ⁊ euocatus sit vt audiat eccl'iam iuxta legē euangelicā allegatā/cui legi subiect⁹ est/et ipe renuit cōtumaciter eccl'iam conuocare Alius casus vbi materie grandes cōcernētes regimen eccl'ie veniūt terminande per generale conciliū/⁊ papa renuit cōtumaciter illud euocare. Alius si etiā dictatū sit p generale conciliū q̄ debeat tali vel tali tpe cōuocari. Alter casus est vbi ꝓbabilis est dubitatio sup cōtendentia pluriū de papatu ¶ Ecclesia seu generale conciliū si viaz aliquā concluserit seu dictauerit acceptandam esse a papa pro terminatione scismatis ipe tenetur illam acceptare/⁊ ita fm preparationem aī tenetur ad cessionem ⁊ duz vltro offert eam ⁊ preuenit ipe reddit multipliciter cōmendādus ¶ Ecclesia seu generale concilium precipue debet intendere cum prosecutione vnius perfecte ad extirpationem errorū/⁊ emendationem errātium sine personarum acceptione. Similiter ad hoc q̄ hierarchicus ordo ecclesiasticus prelatorum ⁊ curatoruz multipliciter turbatus reformetur/ad similitudinem diuine celestis hierarchie/ ⁊ conformiter ad regulas primitus institutas. ¶ Ecclesia ñ habet efficacius medium ad generalez sui ip sius reformationem/q̄z si statuatur generalium conciliorum cōtinuatio/celebratōnem prouincialium nō omittendo ¶ Explicit. Et attendat benignus lector/q̄ prolator huius sermonis J. cancellarius parisiensis pressus nimia temporis angustia/ probationes dictatas nō apposuit ad has considerationes/sed prout in mentē ⁊ linguam ex recordatione preteritorum opusculorum/presertim tempore conciliij pisani dum abseus ab eo legebat parisius/ inserens materiam hanc quam in tractatulo quodam sub. xx. considerationuz numero scriptam reposuit/ cuius initium est: Venient autē dies cum auferetur ab eis spōsus/ vbi predicte considerationes/⁊ in propositione vna coram legatis anglie pergētibus ad concilium pisanum tunc parisi⁹ habita/prolixiori solidioriq̄/ manifestate sunt argumentatione/qui tractatus ⁊ propositio pdierūt in publicum/ vt habeat q̄ voluerit fas est.

Hoplius vero iuxta legationis onus impositum per xpianissimum regem francorum ac vniuersitatem pclarissimaz parisieñ. proposuerat idem cācellarius p⁹ verbum de ecclesiastica vnitate subiungere de errorum extirpatione/sed impeditus tunc partim amicoruz suasione/partim tēporis artatione/ ⁊ vt in prolixitate non inesset fastidium/silentio preterijt quoq̄ aliqua summatim hic subiūcta sunt. ¶ Glorificationem dei/patres apostolici/patres gloriosi posuimus esse finem huius concilij sanctorum/quatenus pleni sunt celum et terra. O deus magne ⁊ terribilis/gloria tua/quatenus non iam ambulent in errorum circuitu impij super terram/sed agnoscant. quoniam magna est gloria / dicente sapiente/sequi te dominum per semitas legis tue pacificas/ quoniam pax multa diligentibus legem tuam r. ⁊ nō est illis scandalum/ et quia si credit eidem sapienti/nihil dulcius q̄z respicere in mandatis dei. ¶ Sed ve mūdo a scandalis/ve tibi mala voluntas/⁊ ideo mala quoniam arrogāti superbia gloriam propriam querens anteponis eam diuine/nolens subici legi siue neq̄z captiuare omnem intellectum in obsequium fidei. hinc hereses ⁊ errores impij hinc scandalorum turbationes horride/ hinc ordine violato plurima fedaq̄z confusio/hinc tandez in hoib⁹ ⁊ ex ꝛñti p omnia que ꝓpter hoies fecit deus/suborit frequēt nō gloria dei/nō pax hoib⁹/sed tetra q̄dam alteratio/mortificās ⁊ abicies viuificantē gratie spm̄/⁊ cadauerosam mōstrosoq̄ defectuū nō tam formā q̄z deformitatē inducens. ¶ Deplorat hāc puersissimā rerum

Finis concilii

Sermo eiusdem

vicissitudinē xpianissim⁹ francoꝝ rex cum
eccl'ia tota regni sui/miseret/dolet/ꝯpatit/
z ab ꝗ sacrosctō ꝯcilio legitimas ꝓuisiōes
efflagitat. Non ꝯfundat precoꝝ ab expecta
tione sua/nolite careat pijssimis desiderio
rum suoꝝ affectib⁹/sed z patrez sequit sua
proles/regē videlicet filia sua parisien. vni
uersitas nec tantū sequit sed preit humili
tate salua/qñq; consilijs/nūc exhortatōni
bus/aliquādo doctrinis/sciens q veritas
custodit regem/sciens ꝑterea se posita apo
stoli iussu vt potens sit exhortari in doctri
na sana/z eos qui ꝯtradicunt arguere/que
posunt arest. opa duo sapiētis. Deniq; pa
ta est tāq; posita in lucem ecclie ad satisfa
ctionem/omni poscenti rationē/de ea que i
ipsa est fide/z spe/vt in omnib⁹ z p omnia
glorificet deus. ¶ Insurrexerunt ecce post
aliqua tpa plurime doctrine pegrine varie
pestifere z dānate/obtenebrātes ecclesiam
per multa xpianitatis membra/per regna
per prouincias/p regiones insignes. Pro
cessum est ad expellendas hmōi doctrina
rum tetras caligines nunc lucē disputatio
nis doctrinalis p doctoꝝ z vniuersitates
nūc flabello iudicialis reprobationis per
dyocesanos z inq̄sitores heretice prauita
tis/in anglia/in scocia/in praga/in francia
Nōdum tamen vel illuminari vel cmēda
ri sufficienter inspexim⁹/ cecam z stultaz
improbitatē asserto⁹/sectato⁹q; suorum/
quin error assidue sicut cancer serpat/z ali
cubi palam quasi nudato ense p nationes
z populos imprudēter erūpat. Propterea
necesse est p splēdidissimā z inoffuscabilē
hui⁹ sacre concilij lucem prouida celeritate
de remedijs institui/vt qui spreuerūt prela
tos z doctoꝝ diuisim positos tanq; lucer
nas in domo dei reueant eos ꝯspiciant z
obediant dū in vnā hāc ecclesie domū col
lecti dabūt aūctis sue robur et pond⁹/ibūt
in splendore fulgurātis haste reprbationis
iudicialis. qualem nemo q̄ xpianus viden
vult audebit ꝯdemnere. Esto contemnat
Ipe tamen de ꝯtemptu suo fulguratione z
concremationē q; subicit vt iustū ē. ¶ Et
qm̄ charitas sicut incipit a se et a suis/dile
ctionis exhibitione sic in correctionis z e
emendatōnis ꝓcuratōne prioē habere lo
cū debet/ne subeat illud inpropij ꝓuerbiū
Medice cura teip̄m/ Et illud de apl'i snia
qui predicas non furandū furaris/non oc
cidendum occidis/non ꝓiurandū deieras
z ita de reliquis. Hic christianissimus rex
nr̄/suaq; p adoptationē dignatiuā charis
sima filia/parisien. vniuersitas voluerunt
hactenus a regno et a suis puersa quoūli
er rozum zizania/mox vt erumpere seu ger
minare sentiebantur/diligēter opprimi/re
secari que nunc falce doctrine/ nunc securi
pastoralis snie. Ita tamen vt non simul e
radicaretur z triticū. Sunt plurima rei q̄
loquimur documenta/e quib⁹ vnū/qd̄ no
uitate acritateq; ꝑcellit censuimus imediū
deducere. Ecce patentes regis nostri litte
ras/quas audire libeat/legi debebat hec lit
tera patens/ cuius initium est post intitu
lationem Regia maiestas nostra De hinc
subiungendum erat. ¶ Audiuit sacrosan
ctū hoc concilium iustoꝝ/quatenus in cri
stianissimo rege nostro ferueat zelus/ad ea
que fidei sunt/absq; omni ꝓsonaꝝ accepti
one/absq; respectu ꝓxie etiam carnis z sā
guinis. Terreat ipe deus magnus et terri
bilis qui glorificatur in concilio iustoꝝ/q̄
salubriter z potēter intonat. Ambulate dū
lucem habetis/ subdit monitionis causaz
Ne tenebre vos cōprehendant Et quales
oro densiores fugibiliores horribiliores q;
tenebre q̄ errorum et heresum circa prima
ꝑceptorum moralium principia vt sūt. Nō
perinrabis/ Non occides Non insidiabe
ris. ¶ Terreat ipos ecclasticos pastores z
doctores positos in lucez alioꝝ/si non ad
exemplar tam insigne atq; plucidum xpia
nissimi regis nostri/non eos illuminet ac
cendat et inflāmet zelus domus dei. Vox
dicentis Clama ne cesses et annuncia po
pulo meo peccata sua. Si non vrgeat eos
procedere constanti celeritate ad effugatio
nem errorum tenebrosorū/ z ad illumina
tionem errantiū/neq; enī potest integra sa
lubritate/sine secundo primū fieri/quoni
am dum impune ꝓtinacia manet in erran
tibus conualescant z seuiant errores neces
se est. ¶ Sed in ipa meditatione mea vi
detur occurrere animalis homo/nō sapiēs
que dei sunt/deum nō inuocans. Illic pre
terea trepidat timore/ vbi nō est timor ma
gnus/est inquit susurratione tremula/ma
gnus credite z terribilis quem tangūt z no
tant errores huiusmodi princeps est. Sci
mus autem quid sapiens enunciet. Indi
gnatio principis mors/z vir prudens pla
cabit eam/ quid queso si seuiat? si seditio
nes cōcitet? si bella moueat? si secū p'limos

Duo opa sapiēt

Optimus modus reformationis

hos terroribus/hos pmissis in errorem su
um trahat. Ita vt si fieri potest mouean/
tur etiam electi. ¶ Vide sedulo ac iterum
iterumq; recogita/ait animalis homo/ ne
fortassis obinde prestetur tam desiderātis/
sime iam iamq; in ianuis existenti/paci ec
clesie/grandis obex/vel totalis diruptio.
¶ Atuero nihil hic tale timēdū O strenu/
issimi pugiles fidei. O potentissimi leguz
diuinaz defensores. Nihil inq; tale timen
duz timentib deū/et obedientib iussioni/
qua dixit Nolite terreri ab eis qui corpus
occidūt/animā vero occidere non possunt
Ita dico vobis hunc timete. timeatur de
z nō terreat Homo time deū (suadet agu.)
et minantem mūdum vniuersum ridebis.
Tollatur hec suspiciosa pigri formidatio/
dicentis leo est in via/deuorandus sum qz
pfecto magna zvnica securitas est nil time
re preter deum. Cuius hec iussio est. Vsq;
ad mortem certa p iusticia/z iterum. Esto
fidelis vsq; ad mortem/z similia ¶ Potu
eramus rem hāc in longius deducere/ p q
interim satis sint breues et paucule cōside
rationes/quasi totidem radij moralis/ lu
minoseq; veritatis. ¶ Prouidendū est he
reticali deuiationi demoni p ecclesiastica
membra serpenti/non minus celeriter z ef
ficaciter q; scismati sup cōtendentia de pa
patu. Ecclesia quippe magis in fide q; in
secūdario capite fundata est. ¶ Prouiden
dum est constantius p hoc sacrum cōciliū
ad extirpationem erroz/emēdationē errā/
tium q̄nto qui errant plures sunt/potenti/
ores et maiores. Ex si quis dixerit q bella
suscitabunt/diffamat eos nimis/neq; ei le
uiter credi debz ¶ Prouidendū ē ad emē
dationem errantiū/p eos qui se dicūt ami/
cos eoz vigilantiori solicitudine q; per ex
traneos ceteris paribz ¶ Prestantes scien
ter impedimentū ne errantes resipiscant/z
corde credant ad iusticiam/z ore faciāt cō/
fessionem ad salutē/habendi sūt hostes ca/
pitales errantiū z salutis coz ¶ Prestan/
tes scienter impedimētum ne tollantur er/
rores/z errantes corrigantur/reddituri sūt
rationem de damnis omnibus tam spiri/
tualibus/ q; temporalibus que obinde p/
uenerunt aut venient. ¶ O missio seu dissi
mulatio prestantium impedimentū nedū
positine sed priuatiue vel omissiue/directe
vel indirecte/ per cantelas hūanas/ ne tol/
lantur errores. causat suspitionem de fau/
toria heretice prauitatis/quādoq; leuem/
quādoq; vehementem/quādoq; cōuincen
tem iuxta varietatem obligationum. ¶ In
excusabilior z aliquādo perniciosior est er
ror in principijs legis naturalis/ sicut sūt
precepta decalogi/fm planum z vsitatum
intellectum verborum apud omnes vten/
tes ratione/ q; sit error in articulis fidei/ q
sunt supra nature facultatem. Et in agibi/
libus q; speculabilib ¶ Conditionalis
protestatio vel confessio/nō sufficit ad pur
gationem legitimam/ super publicatione
vel defensione vel auoatione erroruz/ quo
rum oppositas veritates tenetur errans ex
plicita fide tenere ¶ Diffamatus publice
z notorie/super publicatione aut defensio
ne errorum contrariorū recte fidei z mori/
bus tenetur seip̄m purgare/ si potest coraz
iudice legitimo etiam nemine eum perso/
naliter accusante/ tenetur eni seruare famā
propriam/z ab alijs scādala prestita remo
uere ¶ Pax regnorum per xpianitatē vir
potest efficacius z diuinius procurari q; p
legitimam extirpationem errorum/z corre
ctionem errantium. ¶ Querere prouisio/
nem super extirpatione errorum/ et corre/
ptione errantium non est impedire prose/
cutionem vnionis ecclesie/ sed est eam iu/
uare z accelerare multis attentis. ita vt ve/
rum sit/q; oportet vnum facere/z aliud nō
obmittere. ¶ Explicit

Sequitur proposi/

tio facta coram concilio generali Constan
ex parte regis francie per eximiū sacre theo
logie professorem/dominū Cancellarium
parisien. Anno dñi. M.cccc.xvi. die q̄nta
maij. Rūsiua ad quādam ꝓpositionē ex p/
te dñi Burgundie per episcopū Alterba/
tensem prius videlicet secunda dicti men/
sis factam.

Reuerendissimi patres ac domi
ni p̄clarissimi/deo insuper ama/
biles egregij ac spectabiles viri
doctissimi atq; sapientes. Deus qui glori/
ficatur in concilio sanctorū magnus z ter/
ribilis mihi locuturo. imo nobis humilib
ambasiatoribus xpianissimi francoruz re/
gis/pro parte sua z veritatis catholice de/
fensione locuturis/coram hoc sacrosancto
rum concilio/ in spiritu pacis et lenitatis
congregato/in quo glorificatur deus. exo/
randus est in primis/ac sibi dicendū cum

propheta. Deus iudiciũ tuũ regi da. Accõ modũ satis est quod sequitur/ ⁊ iusticiam tuam filio regis. Juste quidem sic exposci mus. rite sic exordimur. quoniam dicente eodem ꝓpha. Honor regis iudiciũ diligit. Que ratio? Mirũ quia constitut⁹ est rex a deo iudex oim in vindictã malefactorũ/ laudem vero bonorũ/ neq; eni sine causa gladium portat. Confitet hoc ipm pia gra taq; recognitione/ idem rex suis patentib⁹ literis prout infra docebim⁹. Sed ve mũ do a scandalis/ ve calũniantibus xpianissi mum regem superbis/ ita vt exclamare fas habeat tam apud deum q̃ apud hoc con cilium dei nutu congregatũ. Feci iudiciũ ⁊ iusticiam ne tradas me calũniantib⁹ me. Et illud quod sequitur. Suscipe seruum tuum in bonum/ non calũnientur me sup bi. Et a quibus oro calũniantibus querit rex eripi? quales sunt iste calũnie. Dicem⁹ pauca pro re tanta. vt protinus ad rem ve niamus quã exponere atq; defendere missi sumus nos humiles ⁊ deuoti eiusdẽ regis ambasiatores. Ecce calũnia dicentiũ etiaꝫ in hoc concilio/ quam auribus his accepi Quid queritis? Rex vester nõ fecit iudiciũ et iusticiã sup nece luctuosissima vnici fra tris sui/ quaꝫ vel dissimulauit vel indulsit. Calũniantur ex aduerso plurimi dicentes Rex vtiq; iustificationẽ m[illegible]eris illius non iuste damnari fecit vel pmisit. quã mortez nõ reprobare/ sed approbare debuerat. au ditis calũnias quaquauersum dextrorsum ⁊ sinistrorsum/ quas quomõ dissoluemus Attendite patres ortbodoxi. Allegatũ nu per hic audistis. ⁊ ĩ epistola dominice cur rentis scriptum est. Sequamini inquit ve stigia eius/ qui peccatum non fecit. ⁊ hic ẽ christus iesus quem inuenimus proprias iniurias/ equanimiter indulsisse/ qui cum maledicereturſicut subdit petrus non ma ledicebat cum pateretur non cõminabat. Ipsum vero patris sui dei/ diuineq; legis sue contumelias acriter repulisse legimus semper. adeo q̃ referente Marco dictũ est quãdoq; de eo propter feruorem defendẽ de legis dei/ quoniã ĩ furorẽ versus ẽ. Notat ista Chryſ sup illud mat. Vade retro sathanas/ vbi nos inculpat qui mites ĩ in iurijs dei sumus/ acres vero et implacabi les imo crudeles in nostris vindicãdis in uenimur. Non sic moyses qui mansuetis simus existens omniũ qui erant in terra/ mira seueritate preuaricatores legis diui ne vindicare curauit. Rex igitur xpianissi mus ⁊ vere mansuetissimus atq; tot⁹ ama bilis/ sequẽdo vestigia eius qui peccatum non fecit/ pronus fuit ac indulgentissim⁹ in personalibus iniurijs/ sicut ⁊ fuerat ipe frater suus quo iubente nemo vnq̃ vita p uatus est. Recogitat idez rex velut ad se di ctum/ q̃ reges israhel clementes sunt. Et illud Salomonis. Misericordia ⁊ veri tas custodiunt regem/ ⁊ clementia roboza tur thronus eius. Quãobrem sicut tradit in his patentibus lr̃is misericordia in eo superaltauit iudiciũ. dum de fratris aman tissimi nece vindictam nõ accepit. Atuero dum ad iniurias diuine legis ac fidei/ duz in adulterationẽ sacrilegã verbi dei proces sum est. ipe nulla ratione potuit hactenus induci/ vt dissimulanter eas ferret. appro bando iustificationẽ sceleratã hereticalem ⁊ impiam huius execrande necis. Tenuit misericordiã in primo. veritatem in altero custodiuit ¶ Accipite patres oscripti me moriter quẽadmodum collaudauit. ⁊ gra tias egit ipe rex/ huic sacro concilio. q̃ hãc assertionem Quibus tyrannis ⁊c. damna uerat vt hereticaꝫ. Que quidem assertio si cut referunt predicte litere inuenta est ex te stimonio fide digno/ sufficienter contineri in damnata ꝓpositione defuncti Da. Jo. partui/ qui iustificare mortem hanc nituntur horribilem. Et ecce testimoniũ tyrannorum magi strorum in theologia in his literis quales sunt apud iudices. Lectura vero tam ista rum q̃ aliarũ literarũ atq; secularum pla ceat vt reseruetur in finem/ ne fiat interim nostra veluti cicatcosa narratio ¶ Porro licet habeat paruitas mea/ hoc loco patres celeberrimi/ grandem ⁊ multam aduersus calũniantes me respondendi materiam ni hilominus pudet me ⁊ pudere debet q̃ suꝫ puluis ⁊ cinis. si non ad imitationem xpi capitis nostri. si non exemplo xpianissimi regis vt prefertur. si non ad publicam bu ius sacri concilij iussionem. quãq; velut e celo sonantem libens accipio/ si nõ inquã nunc agam dissimulanter circa proprias i iurias/ quatenus illas dei ac fidei morosi us. ⁊ eo efficacius quo patientius/ possim prosequi. Decreui preterea nõ insistere cir ca relationem eorum que sunt in facto. de quibus constare poterit ⁊ potest/ quis ve ra vel falsa dixerit in prospectu tam sacri

concilij. Nam conari oia falsa reuellere. et mordentes remordere. cōtentio potius canina est. muliebris pcax ⁊ indigna/ q̄ gratuitas xpiana. Xpus iam dixi ⁊ repeto/ cuz maledicerek nō maledicebat/ cū pateret nō ꝓminabak. vbi satis q̄d sequamur admonuit Legi q̄ dixit ꝓba iniq̄z p̄ualuerī sup nos. Sequtur fructus. et impietatibꝫ nr̄is. tu ꝓpiciaberis. fructꝰ plane salubris ⁊ vberrimus. Fuit ni fallor rex dauid cui hec verba sunt qui cū maledicerek a semey dixit ad abisay ~~solenne~~ eū cōfodere Dimitte vt maledicat mihi si forte reddat mihi dñs bonū p maledictione hodierna. Porro si quē vbis ꝓstringam/ pusillū vel magnū/ neq̄z eī glorior me pfectū esse qualē iacobus loq̄k dicens. qui verbo non offendit hic pfectus est vir. veniaz supplex peto. Denicz quali zelo vel intentione materiā hāc fidei/ castissima mentis integritate tractandā ꝓsecutꝰ vsq̄z modo fueriz/ scis o cordiū deus inspector/ testimoniū mihi phibente ꝓscientia/ q̄ nihil mihi ꝓscius sū aliud intendisse pncipaliter deliberato ⁊ recollecto in se aīo nisi dilectionem ⁊ emendationē hominū/ cū odio et extirpatione vitioꝝ ⁊ erroꝝ. etiam vsq̄z ad certa discrimia corpis et vite. Hoc odiū habebat q̄ dixit/ Perfecto odio oderam illos Glosa pfectū odiū est diligere naturā vel psonā. culpā odisse. Sed quid sequit? inimici facti sunt mihi. ꝓterea si tale mihi ꝓtigerit āmirari nō debeo. Vetus eī ⁊ tritū vulgo puerbiū est Veritas odiū parit Ex etsi nihil mihi ꝓscius sum. nihilominus ꝓclamo tremēs ⁊ pauidus cū aplo/ q̄ non in hoc iustificatus sum. Nam qui me iudicat dñs est. dominus ille magnus ⁊ terribilis. ante cuius tribunal stabimus oēs Illic apte videbitur quo quis zelo qua sinceritate ⁊ simplicitate/ fidem ac legem suaz seruauerit/ defenderit/ ⁊ p eadez certauerit: Felix qui tūc dicere poterit ex vo corde Feci iudiciū ⁊ iusticiā.. Felix qui imitatus fuerit modo quo ꝑdixim̄us xp̄m/ ꝓprias tolerando ⁊ diuinas absq̄z vlla miseratione īiurias pſequendo. Felix denicz cui p zelo domus dei dici potuerit. Iste sanctus pro lege dei sui certauit vsq̄z mortem. et a verbis impioꝝ non timuit. fundatus enī erat supra firmā petrā. Dis itaq̄z prelocutis liberatus videor ab onerosissima inutili ⁊ forte pbrosa ꝓtentione/ respondendi punctualiter vel articulatim ad omnia que sūt in facto circa processum Reuerendi patris episcopi parisien. et inquisitores heretice prauitatis in toto regno francie/ Qui processus si sit in hac ciuitate Constañ. postulamus atq̄z requirimus q̄ ponatur in manibus concilij constanter affirmo salua cuiuscunq̄z reuerentia et honore/ q̄ aliter pridie multa dicebantur q̄z habeat in se verus pcessus. qualem autenticatum speramus in breui recipere. Proinde quo ad processus alios hic habitos/ intendimus dū postulatos iudices habuerimus/ copiam petere/ ac deinde procedere. et causam instruere ꝓ parte christianissimi regis/ prout rationis ordo postulabit/ ⁊ cū oīm debita celeritate. qz procrastinatōnes nō querimus sed quod iustū est querimus iuste fieri/ qō iustuz est inquit lex iuste exequeris Credite q̄ talis obinde fuit ad deum deprecatio premissa. Deus iudiciū tuum regi da. Verum submisimus ex persona regis eiusdez Feci iudicium ⁊ iusticiam/ non tradas me calumniantibus me. Illis itidem addidimus. Redime me a calumnijs hominum/ vt custodiam mandata tua Supersūt itaq̄z plurimi secundaz fouentes calumniam/ vt interim de prima sileamus/ cuius īpugnatio litteris istis inseritur. Hec est calumnia sicut audiuit cetus iste sanctissimꝰ q̄ propositionem defendentem Da. Jo. parui/ et assertiones nouem excerptas ab ipsa/ rex idem christianissimus nō recte dānari p ordinarios iudices fidei fecit/ ꝓmisit vel approbauit. Que quidem propositio iustificare nititur mortez fratris sui iubente domino duce burgundie per alios īflictam Qua super re conqueritur ipse rex in his patentibus litteris. Testor attamē deum in primis/ me non leto ea sed mesto ore recitaturū que continent/ nisi q̄ ita fieri defensio cause regis. imo catholice veritatis et fidei nunc impellit. Protestor igit q̄ non ad iniuriam cuiuscūq̄z/ n ou in causam criminalem vel personalem recensebo vnam presentium litterarum particulam/ qua sic habetur ex persona regis/ subinde inquit. Quid iniustius iustificatione criminis? ⁊ talis criminis/ in quo quid laudemus quid remuneremus perpendite. Nūquid auctorez laudabimus. sed in eo defuit iudicialis autoritas. et regiam nostram spernens/ inualidamq̄z predicans/ et enormiter ledens/ vsurpauit. tot abutens bene

Nolitery

ficijs/tot necessitudinibus/ quibus maie/
stati nostre etiam ipso iactante tenetur ob/
noxius. Nūquid ministros laudabimus?
Sed eorum impietate proditione vecor/
dia crudelitate seuicia cupiditate nihil ex/
ecrabilius fedius tetrius excogitari potest
Nūquid facti modum laudabimus? Sed
hic per premeditatas diu insidias/per cō/
federationem plurium/ per simulationes
blandas/ per mille amiciciarum signa fal/
lacia/ ad subitum fraterni regijq; sangui/
nis exitium/tanq; de bestia processum est.
⁊ hoc hora tenebrarum/ ⁊ in tali ciuitate/
vbi securitas/plebeis etiam ⁊ aduenis esse
debuerat. Nūquid operis rationem ⁊ cau/
sas laudabimus? At nihil ibi probabile
prius/nihil posterius inductum est pro te
stimonio/q; tali notorie constet quales p̄m
leges diuinas et ciuiles esse necesse est vbi
vilissimus etiam homo rite vita priuatur.
Qualis nempe lex non premonitum/non
auditum/non conuictum/ morte damna/
uerit sicut ait nicodemus. sicut ⁊ a festo no
tatum est. Nunquid tandem facinoris hu
ius euentum laudabimus/ ⁊ remuneratio
ne dotabim⁹? Sed obinde florentissimus
istud pridem regnum nostrum/iam per se
ptennium tot calamitatibus infandis at/
tritum est/tm̄ in eo sanguinis humani fu/
sum fuit/ vt estimationem omnem effugi/
at. ¶ Hic plane est verus casus/patres eq̄s
simi atq; sapientissimi/hic est casus cū acu
to/breuis sed valide reprobatōis/ telo po/
situs autentice. Quo cognito quid adhuc
egemus testibus?/quid ambagibus verbo
rum?/quid circūitionibus friuolis euasio/
num frustra niti necesse est. vbi mortē hāc
comitate sunt lesa maiestas regia. assisino
rum crudelitas impia. iuramentorum vio/
latio fallax ⁊ blanda. legum omnium diui/
ne naturalis ⁊ humane preuaricatio noto
ria. denicq; regni totius infanda calamitas
et feda. ¶ Nihilominus o mores, o tempo
ra. sunt etiam in hoc sacro concilio/qui ta/
les circūstantiarum notas vel non aduer/
tentes/vel nescientes/ vel dissimulātes (ne
gari quippe non possunt) calumnias strue
re non cessant aduersus damnationem re/
probissime iustificationis huius latam.
¶ Prima calumnia. ¶ Calumniant ali/
qui primo dicentes assertiones istas asser
tore caruisse. nec ex consequenti veniūt iu/
dicio fidei reprobande. Sed respondem⁹
primo/ q; in errorum damnatione nō opor
ret assertorem dari. vbi notorium est et pa/
tens scandalum ex doctrina tali. Et vtinā
nec haberēt nec habuissent huiusmodi as/
sertiones assertores. sed habuisse processus
indicat/ ⁊ nunc plurimos habere in hoc sa
cro concilio aduersam non pudet partem
gloriari. A qua factum est vt a loco hoc sā/
cto ⁊ celebri/ vnde veritatis elucidatio spe/
rabatur inde prochdolor falsitatis tenebre
depressiones per populum christianum re
sperse sint. Dedit occasionem decretū pub
licationis votorum seu deliberationū/pri/
usq; examinarentur inter magistros/ ⁊ con
ferrentur ad inuicem cause/ rationesq; di/
cendi. Quibus aspectis et libratis/ pars
aduersa nihil probabilitatis/ nihil solidi
fundamenti. nullum denicq; robur aucto/
ritatis comperta fuisset habuisse. Et hoc
perspicue videbitur domino propicio. sed
egre ferimus q; nō citius atq; prius. ¶ Se
cunda calumnia. ¶ Calumniantur ali/ se
cundo q; assertiones iste sunt infideliter et
perperam/prefato magistro Johanni par
ui per emulos attribute. Monstrant he li/
tere regis contrarium. quod monstrabitur
in processu. ex ipsa propositionis inspeciō
ne liquefit quam hic examinādam ⁊ dam/
nandam iudicialiter offerimus. Nec illa
est vel similis/ quam in camera sua se pre/
sente partim pronunciauit. partim pronū
ciari fecit/ multis transcribentibus idem
Johannes parui. que ⁊ postmodum p ex/
emplaria multa venditioni pnblice fuit ex
posita. Veritas est nec negamus/q; de cō/
clusione finali propositionis istius scele/
ratissime. que conclusio est domini ducis
Burgundie/ sicut asseruit sepe et loquitur
singulariter de ipso q; in nullo culpari de/
bet dum fecit interfici ducem Aurelianen:
sumpte sunt quincq; sex septem assertiones
non prorsus dolo malo vel ad veritatis im
mutationē. sed vt honor ipsius ducis bur/
gundie quantū fieri potuerat/celando no/
men eius seruaretur. Quale ē igitur ea que
in obsequium facta sunt/in maleficium re
torquere? Porro non secus euenit in hoc
concilio dum assertiones absq; asserentis
nomine nunciate sunt/quod versum vidi/
mus in grande preiudicium cause fidei et
catholice veritatis. quia non ita potuit iu/

telligentia dictorum ex causis assumi dicē/
di. ¶ Tertia calumnia ¶ Sequitur alio/
rum calumnia tertia idem dicentiuz quod
priores/sed ex alio capite. Contendūt enī
magistrum Johannem parui veritates o/
cto pro sua maiore posuisse. que ab ipis as
sertionibus plurimum sunt dissimiles. At
uero calumnia talis non releuat in aliquo
sed aggrauat. et gladio proprio facientem
iugulat. Primo quoniam pretense verita/
tes iste quedam reperiuntur in fide et mo/
ribꝰ erronee/ vt tertia quarta sexta ⁊ septia.
Alie/ vel false/ vel iniuriose/ scandalose et
piarum aurium offensiue/imo et sacrilege
si examinatio debita fiat. Fatemur proin/
de assertiones istas nouem non esse totali
ter extractas ex pretensis octo veritatibus
quia ex conclusione principali tres vt pre
mittitur sumpte sunt. reliquas vero cū plu
ribus alijs continent articuli quatuor hac
illac sparsim inducti pro maiore cum suis
probationibus. Quis preterea nescit po/
tuisse propositiones plures et varias/scri/
ptas fuisse pro eadem conclusione instifi/
canda. imo et sic actum esse bis aut ter for/
sitan inuenietur testimonio fide digno.
Fuit autem vna variationis occasio/pro/
positio facta parisius in castro lupare pro
parte domine tūc ducisse Aurelianī. ad im/
pugnationem prefate propositionis Jo/
han. parui. Ita q̄ non est verum salua pa/
ce dicentis/ q̄ illa sua propositio non fue/
rit ipso viuente quomodolibet impugna/
ta. Cur autem non damnata iudicialiter
fuerit/ plurima dici possent. sed amica bre/
uitas et loquendi sobrietas non patitur.
Notum est illud ciceronis. Inter arma si/
lent leges. qui audit intelligat. ¶ Denicꝫ
hanc cum prioribus calumniam/ vnū ver
bum dissoluit. quia nihil actum est/ nihil
processum iudicialiter contra personā ali/
quam. sed dūtaxat contra quaternum istū
et alios similis tenoris. damnando doctri
nam in eis pestiferam/ cum assertionibus
istis nouem/ et alijs illic positis. quisquis
auctor vel non auctor extiterit. ¶ Quarta
calumnia. ¶ Sequitur aliorum calum/
nia quarta. Veritatem inquiunt habent
assertiones iste specialiter prima principa
lis/et hoc in casu diuine reuelationis. Hꝫ
facilis est responsio/ dicere/ doce me de re/
uelatione. Nam absurdum et blasphemie
proximum est detorquere diuinam reuela
tionem passim in casibus assertionis illi/
us Bullas e celis super hoc non recepim⁹
sed in oppositum scripturas de celis habe
mus autenticas. ¶ Quinta calumnia.
¶ Veniamus ad alteram calumniam q̄n
tam. Assertiones iste/ dicunt multi/ vere
sunt in casu incuitabilis necessitatis. Hic
est principalis locus refugij partis aduer/
se/delitescunt in hoc antro subdole ⁊ ober/
rantes ratiocinationum vulpecule. Do/
cuit hoc lectura quaternorum et allegatio
num/fulcire conantium partem istam. In
loco hoc publice sessionis conuincuntur.
et hoc per inspectionem omnium fere sce/
dularum/ratiocinantium pro verificatio/
ne huiusmodi assertionum. ¶ Atuero cre
dite patres orthodoxi/defecerunt scrutan/
tes scrutinio. et meditati sunt inania. Re/
petemus hic pauca pro plurimis/que ad/
uersus calumniam istam et allegata et scri
pta sunt. Sunt nimirum assertiones iste
preter octauam vniuersaliter posite. neqꝫ
ad casum incuitabilis necessitatis coarta/
te. immo potius excluse/quo casu etiam in
euitabilis necessitatis/ negaremus eas ex
forma loquendi veras esse. q̄ scilicet meri/
torium esset nedum occidere/ sed occidi fa
cere per insidias et villane sine diffama/
tione ⁊c. ¶ Omissa vero contentione su/
per hoc. constat vt preditimus assertiones
istas octo sumendas esse pro vniuersalib
ex quadruplici radice. Primo ex vsu com
muni et vulgaris acceptionis. Secundo
ex forma sue locutionis. Tertio ex modo
syllogistice applicationis. Et quarto ex
teologicis sermonibus ac moralibus regu
lis/in quibus indefinita pro vniuersali so
let poni. Declamationes omittere fastidij
timor cogit. Nam in prima multiplex di/
stributionis signum ponitur dum ait. li/
citu⁊ est vnicuiq̄ subdito ⁊c. Sed et quar
ta palam est vniuersalis dicens. q̄ quili/
bet tyrannus debet interfici per insidias
⁊c. Porro quid dicemus de nona que sic
habet. In casu socialitatis/iuramenti pro
missionis / seu confederationis factarum
ab vno milite ad alterum quocunqꝫ mo/
do id fiat aut fieri possit. Si contingat q̄
istud vertatur in preiudicium vnius pro/
mittentium/aut confederatorū/sponse sue
aut suorum liberorum. ipse de nullo tenet

eas obseruare. Pro quid vniuersalius/ ac proinde quid absurdius/ quid falsi?/ quid dementius dici potest? Sed non minus inepta est defensio qua dicunt aliqui/ istaz ideo veram esse/ quia preiudiciũ capit tantũmodo pro preiudicio anime qd̃ est peccatum mortale vel veniale. Atuero forma propositionis vulpeculã hanc interimit: quoniã homo non iurat in preiudiciũ anime vtrius sue vel liberorũ. Confutatur et ex cõmuni modo loquendi apud vulgus/ apud iuristas z iudices. Unde et papias dicit preiudiciũ esse impedimentũ in causa. Rursus eque turpis et friuola est fugã/ dicendo q̃ preiudicium analogice dicitur de preiudicio spirituali z temporali. Postremo etiam vbi preiudiciũ concederetur non posse dici nisi de preiudicio anime/ quod esset contra ius. Uerũtamen homo pro conseruatione iuramenti deberet huiusmodi preiudicium non quidem facere/ sed ab alio factum pati/ pro conseruatione iuramenti. Patet in iuramentis per metũ extortis. ¶ Quanta est igit o salutifer christe/ scandali materia aduersus hoc concilium/ z constituentes ipsum/ bonos et graues literatissimos z peritissimos vtroq̃ iure. q̃ iam per vndecim menses vel eo circa ventilari visa est hec doctrina tam patenter hereticalis/ imo et sacrilega/ tanquã de propositõne dubitabili/ vel opinabili/ aut forsitan vera que secularibus illiteratis nedum christianis/ sed z iudeis/ paganis/ et barbaris debet esse notissima prout in his patentibus literis rex peroranit. ¶ Haberet hoc loco paruitas mea iustissimam inuehendi causam aduersus famosos quosdam libellos/ innitentes super hoc casu inuitabilis necessitatis. qui traditi sunt per primum ex iudicibus in iudicio. et protinus data copia est habere volentibus. In quibus quot atroces iniurie dicantur aduersus hoc concilium super cõdemnatione errorum/ aduersus xpianissimum regez francorum/ z enormiter supra modum aduersus prefulgidũ illud iubar ecclesie parisien vniuersitatem. demũ contra personas diuerse dignitatis z gradus? recogitare nedum legere prorsus horror est. Quibus tamen addita est hec iniuria/ q̃ respondendi locus negatus est vel nõ dat?. Illic auctor inter cetera cadit in foueam quã fecit: dum damnat z irridet ignorantiaz logice apud illum qui ꝯsequentiã istam facit. Contradictoria istius licitũ est vnicuiq̃ z̃c. est vera/ ergo ipa falsa/ per legem cõtradictoriaz qua nulla melior est cõsequẽtia. Nulla vero fallacior illa quã ipe facit ex aduerso saltez implicite/ dum arguit sic. Uerũ est in aliq̃ casu possibili/ vtputa ineuitabilis necessitatis/ q̃ licet occidere tyrannũ. ergo licitum est vnicuiq̃ z̃c. Nam oppositum cõsequẽtis stat cum antecedente/ in casibus plurimis centũ vel mille. Sed hec interim modestie z breuitatis zelus ptereat. ¶ Sexta calũnia. ¶ Ueniamus ad sextam calũniã dicentiũ q̃ assertiones iste sunt satis exponibiles ad aliquẽ sensum verũ. Respondemus negatiue. si iuxta regulam hilarij pallegatam/ z in scedula fratrũ mendicantiuz positaz perspicue pro nostro ꝓposito/ intelligentia dictorũ ex causis assumatur dicendi. ꝯbinando scz conclusionẽ cum pmissis et premissas cum probationib ad inuicẽ. Ceterũ etsi verum esset id quod allegatur de exponibilitate ad aliquẽ sensum verũ. nihilominus propter casus longe plures falsissimos z notorie scandalosos/ reddere tur cõdemnãde. vt als in quodaz sermone z in scedulis que legentur deductum est. Septima calũnia. ¶ Respondemus alteri calũnie. que a veritate vacua per numerositatem conatur euincere. dicens assertõnes istas plures habere defensores q̃z oppugnatores. sunt idcirco vere vel saltẽ opinabiles. O fallacissima z hereticis atq̃ erroribus fauẽs calũnia. Non insequeris inquit lex multitudinẽ ad faciendũ malum. Quare? quia stultorũ z etiaz malorꝫ infinitus est numerus. Nihilominꝰ si ad numerꝫ z meritũ placeat attendere/ nõ dubitamus multo plures/ atq̃ grauiorꝫ auctoritatis nos habere tã in hoc sacro concilio/ q̃z alibi. attento q̃ plures magistri pſertim seculares/ nondũ dederunt deliberationes suas vt intelleximus. sicut illi de inclyta natione anglicana/ prout fertur. quos tamen vidimus strennuos z industrios pugiles aduersus hereticaz prauitatem absq̃ vlla acceptione personarum/ vel patrie/ etiam proprie. Attento preterea modo deliberandi/ quem fecerunt fratres mendicantes de quatuor ordinibus/ qui sunt illi facientes huuc numerum. Putamus enim non esse cum eis duos magistros in theologia seculares/ vel si veniant ad ternariũ totum est

Attento rursus/ multas esse causas extrinsecas/que mouerũt aut mouisse presumũtur/ pdictos fratres ad ita deliberandũ in modum cuiusdam conuẽticuli/ne dicam conspirationis.qualis sit ipsorum habitudo ad vniuersitatẽ parisieñ.plures norũt. Sed hoc reserare dimittentes offendiculi formidine.dicimus ad excusationẽ multorum/q̃ informatione plenaria caruerunt ⁊ in iure ⁊ in facto ex quo ius oritur. Quid igitur mirandum si ad pauca aspicientes/ de facili enũciauerunt. quibus si collationi mutue maiorum ad inuicem ⁊ cum eis interesse datum fuisset.quẽadmodum tanta ⁊ tam diuturna quantuz est instantia a dominis cõmissarijs in causis fidei.ecristimare non possumus quin mutassent vota sua. ¶ Rursus attendendũ est/ q̃ materia presens non est sic appropriata theologis quin conueniat dñis canonistis ⁊ legistis apud quos materia preceptorum decalogi propter applicationem eorum faciendam ad iudicia/particularius ⁊ exquisitius enucleata est/q̃ apud theologos. Quales plurimi sunt qui canones iura ⁊ leges etsi speculatiue studuerunt.ad praxim tamen operis iudicialis nequaquã traduxerũt. Erũt igitur tales/imo ⁊ layci prudentes ⁊ boni iudicij.magistri insuper moralibus eruditi/super eorum deliberatione quid sentiãt consulendi. ¶ Octaua calumnia. Subiungamus pro calumnia octaua eorũ qui dicunt q̃ assertiones iste/ideo quia reprobate ac damnate sunt parisius/⁊ hic reprobari querũtur.peperunt infinita scandala et parient/etiam vsq̃ ad totalem destructõnem cõmunitatis. Fatemur cum xpianissimo rege ac vniuersitate parisieñ. sicut et experientia prochdolor nimis edocuit/ q̃ assertiones iste ⁊ propositio continens ea/ dederunt infinita scandala. sed q̃ ex reprobatione ⁊ damnatione sua/scandalum taz multiplex datuz sit/vel negamus omnino vel dicimus q̃ scandalisati per huiusmodi cõdemnationes/ nedum non habuerũt causam rationabilem scandali. sed ex hoc reddunt se ac de scandalo in fide/ et de bonis moribus/immo ⁊ de pertinacia multipliciter ac vehementer suspectos. Videãt igitur qui retorquent iniurias que cõtigerunt ⁊ calamitates ad reprobationez huiꝰ pestifere doctrine/ne dum alios inculpare iatagunt assentientes damnationi. ipsi assentientes incidant in fouea ⁊ laqueum inextricabilem non soluz heretice prauitatis/⁊ fautorie/homicidiorũ/periuriorum/ ac insidiarũ/ac seditionũ sine numero/sed in ptinacis obstinationis damnabilem/⁊ vix egressibilẽ laborintum se detrudant/ac detrusos manifestent. Neq̃ enĩ certior ẽ errantiũ ptinacia q̃ si ob veritatis publicationem/vel damnationem erroris notorij guerras moueat quis/ seditiones et bella. aut mouentibꝫ pinde faueat atq̃ consentiat/sed in his pro nũc insistere nõ est nostrũ ¶ Nona calumnia. Supaddit nona calũnia dicentiũ assertiones istas spectare non ad iudiciũ fidei/sed ad causam sanguinis/ et quia cõcernunt pcepta decalogi/que idcirco ad fidem nõ ptinent/quia continent euidentiã in lumine naturali. Cõcedamꝰ in primis q̃ homicidiũ in se cõsideratum spectat ad causam sanguinis criminalem. Sed homicidij iustificatio/psertim p ius diuinũ atq̃ canonicũ/ tanq̃ illud sit licitũ laudabile ⁊ meritoriũ/pertinet vtiq̃ ad iudicium ⁊ iudices fidei. Est enĩ longe aliud loqui de homicidio/aliud de homicidij iustificatione.sicut aliud est furtuz. aliud est furti approbatio. Porro dum addit hec calũnia pcepta decalogi nõ esse de fide etiam proprie dicta.fallit ⁊ fallit. sicut alibi pspicua ⁊ irrefragabili ratione monstratuz est. Edocuit hoc tituli formatio obinde pueniens vt fertur/ dum quesitũ est vtrum he nouem assertiones sint fidei iudicio reprobande/sed hoc fieri pcurans incidit in fouea quã fecit. ¶ Decima calũnia. Subinfertur tandẽ vltima pro nũc calũnia que me pariter cum rege querit inuoluere/tanq̃ aliquid execrabile cõmiserim. Ecce inquiũt/iste xpianissimũ regẽ exponit discriminis turpis note erroris vel heresis in causa quã nõ voluit nec vult assumere ¶ Dic rñdeo primo q̃ neq̃ regem neq̃ prudẽtissimũ consiliũ suũ totũ/ neq̃ vniuersitates neq̃ platos/neq̃ clerũ sui regni/ita in manu mea teneo.q̃ eos sufficiã vel debeã phibere a defensione cause fidei/neq̃ certe volo. Ob hoc enĩ rex dicit xpianissimꝰ velut anthonomatice/quia fidez pregit ⁊ defendit. ¶ Dico scõo/q̃ anteq̃ rex veniret hic in causam.assumpsi mihi causam ipaz modo quo decebat theologum. a quo modo neq̃ discessi/ neq̃ discedo / neq̃ discedam deo mihi propicio/ sicut reperiri debet in

actis me ita respondisse. Erat modus pce dendi p denũciationẽ euangelicaz/contra doctrinã erroneã in fide ⁊ moribꝫ ac multi pliciter scandalosam. ¶ Dico tertio ꝙ duz sensi cõmissarios in causis fidei aliter intẽ dere. qz citabant me vt irem diuionẽ. ⁊ tu/ tius mihi forte fuisset ire in babylonez/ qz insup nihil intendebã pcedere contra per/ sonam qualẽcunqꝫ/ nec per strepitum ⁊ fi/ guram iudicij/ interrogatus si facerẽ meaz partẽ. respondi ꝙ hmõi denũciationẽ con tra psonã neqꝫ feceram neqꝫ faciebam. ⁊ re/ tribuat deus in bonũ illis/ qui contra sata gentes oppositum quibus ignoscat deus/ meã innocentiã ⁊ simplicitatẽ reuelauerũt Hoc memori gratacꝫ mente retineo. ¶ Di co quarto ꝙ si materia stetisset in puris ter minis theologicis/ tractando eã stilo theo logico qualis pdescriptus est/ ita ꝙ de int/ esse psonali cuiuscũqꝫ psone nequaqꝫ fuis/ set actũ/ nõ opus fuisset introducere regis autoritatẽ. Nunc aũt dum res tractata est ⁊ tractat per aduocatos ⁊ pcuratores/ ⁊ no tarios/ ⁊ per strepitũ ⁊ figurã iudicij/ sensit aduersa pars/ credite sensimus ⁊ nos/ ꝙ di uitibus ⁊ diuitijs opus erat. Et ecce lras instructionis missas per partem aduersaz ex hoc loco in burgundiã/ que satis hoc in dicant/ sed eas ꝓpalare iussio sacri hui⁹ con cilij cum ꝓsiti modestia/ nõ pmittit. Dic vero iuridicus procedẽdi modus/ qualis perdictus est/ multos exterruit/ ne manife/ stas heresis hic dogmatisatas ⁊ notorie p dicatas/ vellent vel auderent denũciare iu/ dicibus. Quis aũt sit stilus ĩ hac fidei ma/ teria practicandi scedula posterius legẽda docebit. ¶ Concludẽdo tandẽ ⁊ ꝛstanter affirmo/ me firmiter credere ⁊ nullaten⁹ du bitare/ ꝙ hec doctrina ꝓsitionis defendẽ tis magistrũ Jo. pui cum suis assertionib sicut inuenta ⁊ in isto codice continet/ ẽ er/ ronea in fide ⁊ moribꝫ/ ac multipliciter scã dalosa. Qꝫ si fuerit aliquis/ vel aliqui/ quã tũcunqꝫ multiplices/ volẽtes xpianissimũ regem calũniari/ ꝙ nõ fecerit in hac pte iu/ diciũ ⁊ iusticiã/ credendo ⁊ credi mandan/ do sicut modo dicim⁹/ ⁊ sicut opatus ẽ/ ego nedũ nomine regis xpianissimi/ sed etiam proprio nomine cõstituo me partẽ defen/ dentem ad penam talionis/ pro me ⁊ mihi adherere volentibus in hac parte/ ⁊ coram hoc sacrosancto et vniuersali concilio/ dei nutu congregato. Dico partem defenden/ tem. attendite. quia ptem accusantẽ contra psonã aliquã neqꝫ feci/ neqꝫ facere pro nũc nisi quid aliud vrgeat/ disposui. Non enĩ mihi colluctatio est aduersus carnẽ ⁊ san/ guinem/ sed aduersus principes tenebraꝫ harũ ⁊c. ¶ Faciat igiṫ similiter ps aduersa ponat psonam ꝓriam in querela dñi sui/ imo certe ꝛsilio meo nõ faciat aut si fecerit cõquiescat. Absit a me vt gaudeã sup iniq̃ tate ⁊ nõ congaudeã veritati. ¶ Sed ecce patres orthodoxi/ deo iure amabiles/ dum inter loquenduz retorqueo mentis oculos ad ꝓassumptũ thema quo diximus. Deus iudiciũ tuũ regi da. rapior quodãmodo de viuis ad mortuos/ dum id qõ subditur in tueor/ ⁊ iusticiã tuã filio regis. Et aĩadver/ tite precor interim pfes benignissimi/ viri mie quoꝫ iusticie oblitionẽ nõ acceperũt Aduertite nũc paulisp ad me auribꝫ vre carnis ⁊ oculis. atqꝫ spũalibꝫ oculis ⁊ auri bus. quid filius regis ⁊ frater istius ludo/ ⁊ vicus inclyte memorie dux olim aureliañ mãsuetissimus/ ⁊ benignus/ elegantis for me. pspicacissime sagacitatis eloquẽtie sin gularis ⁊ pene incompabilis. quid inquaz nunc ipse/ imo quid sanguis suus clamet ad hoc sacrum conciliũ/ misericordi pieta/ te pensate/ cõpatiẽtes estote ex innata tene ritudine miserationis cordialis. reuoluen tes vobiscum intra mieviscera/ quo clamo re/ quo gemitu/ quo plangore/ querat mo/ do iusticiã. Nõ equidẽ sicut existimo tãtũ dem ꝓ ipa morte nature. qz scit ꝙ mortu⁹ẽ qũqꝫ moriturus. quãtũ ꝓ tali mortis mo/ do cõquerit. quãtum ꝓterea pro crudelissi me necis sue iustificatione que est infamie mors altera. mors cõtinua. mors indigna neqꝫ minus fugibilis q̃ꝫ sit ipa mors natu re. Hec siquidem infamie mors ciuilis/ ne dum viuentes interimit. sed deseuit ĩ mor/ tuos. non vnũ vel duos interficit sed poste ritatem totã. totũ genus ⁊ affines diro la/ cerat ignominie telo. nos tres precipue fi/ lios illustres ac ingenuos supstites. quoꝫ vnus obses. alter captiuus detinetur in an glia. non vt proditores quidẽ. sed vt regis ac regni fidelissimi defensores. ¶ Si datũ esset his liberis/ pupillis orphanis et ca/ ptiuis/ astare coram reuerendissimo ac ce/ leberrimo cetu presenti. si fas alloqui. plus planctibus. plus suspiritijs. plus singulti/ bus. lachrymis et gemitibus. quaz ore vel vocibus clamarent. ¶ Date patri. Date

nobis iusticiā. O si pcūbentes eos ⁊ aduo
lutos vestris sanctis pedib⁹ cernerēt hi mi
sericordes oculi vestri. concipite quib⁹ ia
culis intime cōpassionis vulnerarent pīs
sima corda vestra. quia nec⁊ verbis extrap
ferre. nec⁊ intra me pro rei magnitudine cō
prehēdere sufficio/ quod cupio. pficite qd
nequeo. Ceterū nūquid non obsecro suffi
cere debuerat/ patres sapientissimi atq mi
sericordissimi/ nature mortē immaturā ta
liter inflixisse patri? Tollat ergo mors alte
ra/ quā sacrilega impietate crudeliter infer
re ac renouare nō cessat tam patri mortuo/
q̄ superstiti generosissime pli sue/ libellus
hic vere famosissim⁹/ vt rex scribit. vere he
reticalis. scādalosus. humani federis emu
lus. catholice cōdemnat⁹. sceleratissim⁹. vi
pereus. legis decalogi impugnatiu⁹. quin
etiam miseramini pereuntiū animarū/ pa
tres ac dñi misericordes. illorum videlicet
nullū loquendo/ qui damnabiliter. ita pro
fecto est. damnabiliter/ in pernicie ꝓprie sa
lutis ⁊ aliene/ libellū hunc letiferū pertina
ci animositate defendūt/ ⁊ seruare conten
dunt ne pereat. Et ego nunc in spiritu le
nitatis in spiritu sacri concilij p̄sentis/ qui
est spiritus pacis ⁊ cōcordie. spiritus cari
tatis que benigna est. que nec inflatur/ nec
irritatur. cōuerto vocē meā ad vos/ reuerē
de pater ac dñe/ dñe Attrabatensis/ cum q̄
vixi olim familiariter ⁊ benigne. Ad vos
similiter magister petre/ vice dñi Remēsis
cōpatriota charissime/ quos ego diligo in
veritate/ dilexi/ ⁊ diligam dño ꝓpicio. Haz
qui nō diligit manet in morte. optabilius
autē esset pdere vitā carnis q̄ in tali viue
re morte mentis. Interrogo vos nunc ali
qua. Rñdete p̄cor. imo tacentib⁹ vobis rñ
debo ipe pro vobis. Nōne diligitis salutē
tpalem simul ⁊ spūalem illustrissimi prin
cipis dñi ducis Burgūdie. Diligitis scio
Non diligitis securitatē inclyte posterita
tis sue in dominijs hereditādis. Diligitis
scio. Nūquid pterea nō aiaduertitis vero
iudicio rōnis mortē quaz loq̄mur/ prauo
cōsilio ꝓpetratā. qualē ⁊ qualiter nunq̄ pr̄
prudētissimus recolende memorie philip
pus attentasset. Puto q̄ sic aiaduertitis:
nec⁊ si affuissetis (eratis enī tunc in italia)
dedissetis tale consiliū/ de quali dū aliquā
do viuēte patre p̄fato/ fuisset aliquis fmo
habitus p nōnullos/ ⁊tinuo camerā eriēs
et medicū suū inueniēs/ mestus ac turbid⁹
clamauit. Beatus vir qui nō abijt in con
silio impiorū. Denicq̄ cognitū est/ q̄ mortē
hanc mox vt patefacta ē ⁊ annotata/ sic ipe
dñs dux pīs exhorruit/ detestatusq̄ est vt
diceret dñis de regio sanguine. Diabolus
inquit mihi psuasit. Q̄ si mors iusta fuit/
sit iustificatio peior. sit defensio iustificatō
nis pessima ⁊ñs est. Vincat igit vos. non
ego sed veritas. sed ratio sed pietas per sa
lutem animarū vestrarū/ ⁊ per illā quā vos
expauescere ac refugere cōuenit penam er
rantiū. per illā denicq̄ seueritatē sententie/
qua xpianissimus rex francor⁹/ supremus
noster dñs cōis/ per lr̄as patētes suas/ cre
dite dicenti/ his oculis vidi. his manibus
palpaui eas. damnat hunc libellū tanq̄ in
iuriosum regie maiestatis sue. mandatq̄
plecti defendētes illū pena crimini tali de
bita/ que qualis sit nō latet vos scio. ⁊ hec
cohibeat tpalis pena/ si nō retrahere suffi
cit canonica vel eterna. Tandē ego ipse
reuertor ad vos patres orthodoxi/ suppli
cans petens ⁊ obtestans per desiderium il
lud qd habent reuerendissime ac deo ama
biles paternitates vestre ad salutē aiarū ad
extirpationē errorū/ ⁊ correctionē errantiū
siquid mouet illa Ezechielis imo dei per
ezech expauescenda horribilis tuba/ que p
euntiū in erroribⁿ ⁊ peccatis intonat sāgui
nem a speculatore mutuo requiri/ tollatur
per iudicialē huius sacrosancti cōcilij sen
tentiam/ libellus iste famosissimus/ morti
fer/ ⁊ hereticalis/ ⁊ eradat memoria eius a
populo xpiano. Ut quid etiaz mēbranas
occupat? vt quid legentes ⁊ audientes sua
cōtagione fedat inficit cōculcatq̄. Hoc
in recessu suo quesiuit serenissimus rex ro
manorum. Supest scedula patens cui si
gillum suum impressum est. Et quid pari
sius egerit/ fame vox insonat. Hoc ipsum
petit. hoc suadet. hoc obtestat christianissi
mus rex francor⁹. Hoc preclarissima pari
siensis vniuersitas/ ⁊ alij q̄ plurimi. Hoc
nos postremo humiles sui ambasiatores
supplicibus votis exoramus/ quatenus ī
hoc adiutores sitis. dando regi iudicium/
et iusticiā filio regis. sequēdo vestigia xpi
qui ad hoc venit in mundum/ vt oues er
rantes ad se reduceret. Sic itaque de
prius errantibus si non obdormiuerint.
si non in erore cepto ptinaces qd absit/ ex
titerint dicet ex sentētia illud de epla dñice
currentis. Eratis aliqñ sicut oues errātes

Sermo de erroribꝰ circa

sed nūc ꝯuersi estis ad pastorē ⁊ ep̄m aiarū vestraꝝ. Ad hoc quippe tendit oro, ꝓposita vice thematis, deus iudiciū tuū regi da et iusticiā tuā filio regis. Termiabimus ī hoc primā p̄sentis actus ꝓtem, reliqua per lecturā lr̄aꝝ quarūdam ⁊ scedulaꝝ quātuꝫ audire placuerit finietur. Finit ꝓpositio facta a dño cancellario parisiensi coram concilio generali constañ. ex ꝓte regis francie.

¶ Et tunc postmodū dictus cancellariꝰ parisien. Ac magistri Jordanis morini D. puch. nepotis/ ⁊ p. de versailles ambasiatores prefati xp̄ianissimi francoꝝ regis/ et eius noīe pduxerunt coram toto concilio generali. ⁊ in maniby ꝓthonotarij Janueñ. sub custodia concilij tradiderūt lr̄as. ⁊ alia munimēta subsequētiū ꝯprebēsiua instrumentoꝝ ab omnibꝫ ꝓthonotarijs ⁊ notarijs. de⁊ sup dictis datis ⁊ protestatis. Primo quēdam paruū sexternū papireū continen tres ꝓtes principales. In prima ponebanť sex ꝯclusiones theologice contra ꝓpositionē cuiusdam Jobis parui ⁊ doctrinam in eadem ꝯtentaꝫ/ ⁊ incipit Quia ex patentibꝫ ⁊c. In scōa erant octo regule super stilo theologico tenēdo in ꝯdemnatione erroꝝ cum ꝓcertis requisitis. Et incipit super omnia vincit veritas. In tertia erat breuis scedula petitiua exaiationis facien de⁊ de deliberatione quatuor ordinū mēdicantium sup. ix. assertionibꝫ ⁊c. Et incipit attendens xp̄ianissimus. Cuius quaterni magna pars fuit tunc lecta ⁊ specialiter requeste. Item magnā lr̄am regis patentem sup ꝯdēnatione dicte ꝓpositionis D. Jo. parui/ ⁊ incipit Regia maiestas nostra.

Item quendā magnū quaternū papireuꝫ signatū signis duoꝝ notarioꝝ ꝯtinentē ꝓpositionē magistri Jobis parui. Item instrumentum aduocationis dñi cancellarij parisiensis sup ꝓpositione ꝓ eum ex parte vniuersitatis parisien. al's facta coram rege francoꝝ. Item scedulā papireā ꝯtinentem appellationē a iudicibꝫ fidei sup publicatione votoꝝ ⁊c. Item lr̄am patentem vniuersitatis parisien. sup approbatione sententiaꝝ dñi ep̄i parisien. Item quēdam quaternū papireū in quo ꝯtinebať deliberatio fratrū de quatuor ordinibꝫ mēdicantiū sup nouē assertionibꝫ. ¶ Finis.

Sermo eiusdē coram ꝯmissarijs fidei, de erroribus contra fidem ⁊ mores circa preceptum/ nō occides

Estimo me beatū apud te D sacrosanctū Constañ. concilium D cetus celebris reuerendoruꝫ patrū ac ceteroꝝ dñoꝝ/ in omni sapientia ⁊ doctrina ac moꝝ honestate fulgentiū. Estimo inq̄ꝫ me beatū apud te/ cuꝫ sim me defensurus hodie/ maxime te sciente oia/ nedū que apud iudeos sed xp̄ianos sunt ꝯsuetudies ⁊ questiones ꝓter qd obsecro vt patienter me audias. Utiť verbis illis beatissimꝰ lucas cuiꝰ hodie natalis instat celebritas/ qui comes indiuiduus fuit egregij doctoris pauli/ lucas inq̄t est mecū solus ⁊ alibi. Salutat vos lucas medicꝰ carissimus. Cuiꝰ verba oia fm̄ hiero. languētis aīe sunt medicina. Unde cū paulꝰ fuisset a festo traditus in vinculis agrippe regi. Dixit idē rex ei/ pmittiť tibi ratōꝫ reddere ꝓ temetipo. Tūc paulꝰ extenta manu. Estimo me beatū/ inq̄t/ apud te rex agrippa cū sim me defensurus hodie/ maxime te sciente oia q̄ apud iudeos sunt cōsuetudines ⁊ questiones/ ꝓť qd obsecro vt patiēť me audias. ¶ Sic ego de materia. ix. assertionū reuerētissimis p̄ribꝫ ac ceteris dñis ꝯmissarijs in causis fidei ꝓ me nūciaturū/ exīpoꝝ nūc ordinatōe rōem reddditurus. Estimo me beatū/ ꝓť qd obsecro vnūquēq̄ꝫ vt patienť me audiat. ¶ Et in p̄mis q̄dē donādꝰ est ordo dicēdis/ ⁊ euitāda ꝯfusio. hūdꝰ ē insup fmo doctrinal' absq̄ꝫ vlla circuitōe vl' apparatu v̄boꝝ/ q̄lis ē materie q̄ tractať accōmodꝰ. Deniq̄ꝫ remēorāda ē nē distictō. ne fallat nos eq̄uocatō q̄ꝫ distictoꝫ memī me notasse dū p̄dictas. ix. assertōnes cū suis reprobatōibꝫ nūciaui. ¶ Possumꝰ itaq̄ꝫ matiaꝫ hāc duplr̄ ꝯsiderare. vno mō pure theologice ⁊ absolute ꝓ ꝯsideratōꝫ ad ꝯformitatē vl' deformitatē scōm leges diuinas traditas ī scripťa sacra. Alio mō magꝭ respectiue ⁊ scōm t̄mios iurꝭ positiui. in p̄mo tractať ō interesse ip̄iꝰ fidei. in scōo ō intēē p̄sonali. vel ita dicam ꝰ posse nos vno mō ꝯsiderare assertōes. vel alio mō ip̄os assertores aut reprobatores. Primū hactenꝰ obseruaui in omni iudicio taꝫ p̄isiꝰ quā in hoc sacro ꝯcilio. ¶ Recogitās primo ꝓfessiōēꝫ meā ⁊ officiū cācellariatꝰ p̄isiꝰ cui indignꝰ deseruio/ q̄m p̄isiꝰ sic tractanť vie fidei/ ꝓ sacrā theologie facultatē dū deferūť frequēť a diuerť mōi ꝓtibꝫ imo ⁊ a romana curia ñ nūq̄ꝫ q̄tē hēať eē dē facultatꝭ doctriale iudiciū vbi nihil vnq̄ꝫ agiť ō p̄sōis nisi ꝓ ꝯsultē